

Verslag Kennisbijeenkomst Platform Monumententoezicht 24 april 2014

Drukbezochte kennisbijeenkomst ERM, Federatie Grote Monumentengemeenten en Vereniging Bouw & Woningtoezicht Nederland

In de het schitterende, door Dudok ontworpen stadhuis van de Gemeente Hilversum, vond donderdag 24 april een drukbezochte bijeenkomst plaats van het Platform Monumententoezicht. Onder leiding van Wico Ankersmit, voorzitter van de Vereniging BWt NL, kwam de toolkit www.monumententoezicht.nl aan de orde en werd in vier workshops ingegaan op specifieke problemen waar gemeentelijke monumentenzorgers in hun praktijk zoal tegenop lopen. De presentaties zijn via deze site te downloaden.

Dwangsommen

In de door Roelof Oost van de gemeente Hilversum verzorgde workshop werd onder meer ingegaan op de gebiedsgerichte (preventieve) dwangsom. Voegbedrijven bijvoorbeeld die in Hilversum in de fout gaan, krijgen eerst een preventieve dwangsom opgelegd, voor het geval ze elders in Hilversum wederom fouten maken. In geval van herhaling wordt de dwangsom geïncasseerd. Hilversum heeft een systeem waarbij wijkcomités worden ingezet voor het toezicht op de naleving van de regels. De presentatie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug door Joeko Dietrich en Arno de Geest behandelde onder meer de decentralisatie van het toezicht van Rijk (RCE) naar lagere overheden. Dietrich en De Geest stelden dat de oorspronkelijke manier van werken pas vervangen kan worden na het ontwikkelen van een verbeterde werkmethode, dat actieve controles door ter zake kundige toezichthouders met gebiedskennis noodzakelijk is, dat de kwaliteit van toezicht in het voortraject veel verbeterd kan worden, dat het nodig is om kwalitatieve eisen te stellen aan de restauratie architect en de aannemer (certificering, normering) en dat er draagvlak moet worden gezocht bij bestuurders om te komen tot een lange termijn visie (lokaal en nationaal). De discussie leidde tot de vraag hoe de naleving van de regels is te borgen. Walter de Koning, directeur stichting ERM, kondigde aan dat een aanbestedingsjurist zal worden gevraagd om een paper te maken over de mogelijkheden om de kwaliteitskeur/kwaliteitseisen te verwerken in de gunningsvoorwaarden. Er wordt op de sites van ERM al ingegaan op deze mogelijkheden, maar zo'n paper zou met nog wat meer diepgang (en aandacht) de onduidelijkheden kunnen wegnemen.

Handhaving te laat

Tijdens de workshops van de gemeente Delft door Chris Dieke en van de gemeente Groningen door Claudia Versloot kwam met name de problematiek ter sprake dat handhaving voor (beschermd) doorgaans altijd te laat is – het kwaad is al geschied. Herstel vaak niet mogelijk daar de oorspronkelijke materie is verdwenen/verniet. Met als gevolg dat in de praktijk vaak alleen nog maar strafrechtelijk optreden als mogelijkheid resteert.

In Delft wordt gewerkt met Uniforme Uitvoeringsvoorschriften Delft (UMD). Hierin staan hoe en waarom met verschillende werkzaamheden in en rond het monument om te gaan. Wie zich daaraan houdt kan een aantal werkzaamheden zonder vergunning uitvoeren. Als voorbeeld gaf Chris Dieke het woningbouwplan in het Agnethapark. De woningen waren altijd van één eigenaar geweest, maar worden nu afzonderlijk verkocht. Om te zorgen dat de samenhang in het park gewaarborgd blijft heeft Delft uitvoeringsvoorschriften opgesteld. Hierin is een aantal veel voorkomende ingrepen, zoals dakramen, kleine doorbraken, aanbrengen centrale verwarming, opgenomen, nadat eerder hiervoor toestemming/vergunning is verleend – de 'trendsettermethode'. Zo kan een eigenaar die bijvoorbeeld een dakraam wil plaatsen en dit conform de UMD uitvoert, dit zonder vergunning doen.

Dieke gaf als aandachtspunten voor de stichting ERM onder andere mee wie proces verbaal kan/moet opstellen, zijn de toezichthouders ook opsporingsambtenaar? En stilleggen van de werkzaamheden - kan niet zomaar, is een bevoegdheid van B&W en in Delft niet gemandateerd.

Behang en interieurs

Claudia Versloot van de gemeente Groningen constateerde dat in toenemende mate bewust en/of onbewust monumentale interieurs worden aangetast. De interieurs worden geregeld geheel of deels gestript/gesloopt. Dit heeft volgens haar te maken met enerzijds een betere documentatie van de monumentale interieurs door de bouwhistorische verkenningen en anderzijds met het geringe kennisniveau van de bouwvakker en/of klusser.

Zij stelde tijdens de workshop onder meer aan de orde welke rol de bouwinspecteurs, de restauratiedeskundige en de bouwhistoricus vervullen bij het constateren van dergelijke ingrepen.

En wat kan het college van B en W hierin betekenen? Kan het ERM of het toezichtprotocol hieraan bijdragen?

In deze Groningse en Delftse workshops werd gewezen op het belang van (maatschappelijk) draagvlak. Samenwerking hierbij zou bijvoorbeeld gezocht moeten worden met lokale erfgoedinstellingen, kringen van de Bond Heemschut etc. Via dergelijke verwante organisaties kan ook makkelijker de publiciteit worden gezocht, wanneer het erfgoed wordt aangetast.

Maatschappelijk draagvlak

Tijdens de slotbeschouwing door Walter de Koning kwam dit maatschappelijk draagvlak ook nadrukkelijk terug. Essentieel om steun vanuit het bestuur te krijgen, essentieel bijvoorbeeld ook om tijdig meldingen te ontvangen. De Koning noemde daarnaast het uitwisselen van onderlinge kennis- en ervaringen een belangrijk bijdrage aan het functioneren van toezichthoudende ambtenaren. Een platform als Monumententoezicht kan daarin een goede rol spelen. Hij gaf aan in een van de eerstvolgende bijeenkomsten in te zullen gaan op de gevolgen van vergunningsvrij (ver)bouwen.